

Tanıtım - Değerlendirme

Reviews

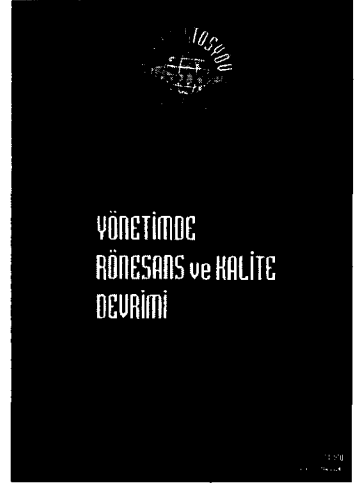
Yönetimde Rönesans ve Kalite Devrimi / Hazırlayan: Coşkun Can Aktan. Ankara: TOSYÖV (Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticileri Vakfı), 2000. Elde edilebileceği yer: TOSYÖV - Dünya Ticaret Merkezi Tahran Cad. No: 30 Kavaklıdere – Ankara.

“Günümüzde yönetim alanında yükselen yeni konseptler ve teknikler bulunmaktadır. Değişim mühendisliği, toplam kalite yönetimi, stratejik yönetim, Kaizen ve daha bir çok yeni kavramın yönetim biliminde oldukça popüler olduğunu gözlemliyoruz. Bu kavramları ve teknikleri geliştiren *Peter Drucker, W.Edwards Deming, Joseph M.Juran, Michael Hammer, Michael Porter* gibi Amerikalı; *Kaoru Ishikawa, Masaaki Imai, Genichi Taguchi* gibi Japon yönetim uzmanlarının görüşleri tüm dünyada çok büyük bir ilgi görüyor. Deyim yerindeyse dünyada yönetim alanında bir “rönesans” dönemi yaşanıyor. Bu rönesansın yaratıcıları da yönetim dünyasında “guru” olarak adlandırılıyor.

“Guru”, Hindu dininde manevi içgörüyeye ulaşmış olan “tinsel lider”lerdir. Eski Hindistan’da “guru”lar, “Veda” adı verilen kutsal metinlerde yazılı bilgileri öğrencilere aktarma görevini yaparlardı. Bu kişilerin üslupları ve anlatım yetenekleri oldukça üstündür. Gurular, insanları etkileme gücüne sahiptirler.

Bugün için belirli bir kitleyi etkileme gücü bulunan, özgün görüşleri ve entellektüel kapasitesi olan kişilere “guru” deniliyor. Yönetim dünyasında oldukça popüler olan ve geniş bir kesim tarafından kabul gördüğünü söyleyebileceğimiz guru kavramı sosyal bilimlerin diğer alanlarında (ekonomi, siyaset bilimi vs.) çalışan düşünürler için de kullanılmaktadır.

Bu çalışmada yeni yönetim felsefesinin ortaya çıkmasına önemli katkıları olan yönetim düşünürlerinin (guruların) görüşleri özet olarak sunul-

maktadır. Ayrıca, yönetim düşünürlerinin (22 düşünür) kısa biyografileri de verilmektedir. Çalışmanın amacı “yönetimde rönesans” olarak adlandırılan devrimin öncülerini tanıtmak ve temel görüşlerini özetlemektir.” Yönetim alanında yeni konseptlere ve tekniklere ilgi duyan tüm kişi ve kuruluşların, Coşkun Can Aktan’ın bu çalışmasından yararlanacağına inanıyorum.

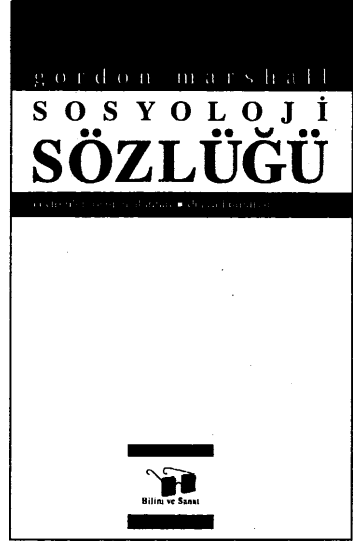
Mehmet Ali AKIN
Türk Eximbank Kütüphanesi

Gordon Marshall. *Sosyoloji Sözlüğü=Dictionary of Sociology*. Çev. Osman Akınbay ve Derya Kömürçü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 1999. viii+917 s. ISBN 975-7298-43-3

Genel anlamda **sosyolojinin toplumsal değişimleri ve bu değişimleri yaratan sosyal olguları** incelediğini kabul edersek **toplumu anlamak, değişimlerin nedenlerini ve toplumsal yapılar içindeki etkilerini kavrayabilmek için sosyoloji bilimi ile ilgilemek, verilerini kullanmak** durumunda olduğu sonucuna varmak yanlış olmayacaktır. Ayrıca sosyoloji biliminin verilerine dayanarak bilgi merkezleri ve bilgi hizmetlerine yönelik çıkarımlar yapma aşamasında bu bilimin **terminolojik alt yapısına hakim olmak kaçınılmazdır**. Bu nedenle tanıtımını yaptığımız bu sözlük sosyoloji metodolojisini, verilerini, araştırma tekniklerini kullanacaklar için temel bir kaynak özelliğini taşımakla birlikte, sosyolojiye ilgi duyanlar için sözlük niteliğinden çok ansiklopedik bir bilgi kaynağı niteliğindedir.

Kitap, bir konu sözlüğüdür. Önsöz bölümü incelendiğinde eserin ilk olarak 1994 yılında daha sonra da 1998 yılında tekrar yayınladığı, ikinci basımında da sözlüğe 150'den fazla madde eklenerek (yaklaşık 45.000 sözcük kadar) daha uzun bir metne dönüştürüldüğü anlaşılmaktadır. Kitabın yazarı olan Gordon Marshall aynı zamanda editörlük görevini de üstlenmektedir. Editör grubu incelendiğinde editörlerin büyük bir çoğunluğunun Avrupa'nın önde gelen sosyoloji bölümlerinde çalışan seçkin bir sosyolog grubu olduğu anlaşılmaktadır. Eser toplam 34 araştırmacı, yazar ve öğretim üyesi kadrosu ile hazırlanmıştır.

Eser, alfabetik düzende hazırlanmıştır. Sözlük özelliğini taşımakla birlikte ele alınan her sözcük, kavram, kişi vb. ayrıntılı bir şekilde açıklanmaktadır. Dolayısıyla bu özellik eseri ansiklopedik bir niteliğe taşımaktadır. Sözlüğün kullanımını kolaylaştırmak için metin içinde kısaltmalar kullanılmaktadır. Bir sözcüğün önüne konan “*“ işareti, o başlıkta konuyla ilgili ek açıklamalar, eş anlamlı kelimeler bulunduğunu göstermektedir. Açıklaması yapılan bazı sözcük/ler için bakınız “bkz” göndermesi yapılmaktadır. (Örneğin; **toplum kuramı** (*social theory*) bkz. **kuram**). Bununla birlikte her sözcük İngilizce karşılığı ile verilmektedir [Örneğin; toplumsal adalet (*social justice*)].

Eserin sonunda 3 ayrı dizin bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla şu şekildedir:

- * İngilizce-Türkçe Kavramlar Dizini (Örneğin; social conflict toplumsal çatışma)
- * Türkçe Kavramlar Dizini (Örneğin; kent sosyolojisi 97, 307, 398,...)
- * Adlar Dizini (Örneğin; *Marx, Karl* 1, 11, 12,...)

Eserin yayıncısı olan “Bilim ve Sanat Yayınları” alanında tanınan ve güvenilir bir niteliğe sahiptir. Bununla birlikte eserde çeviriyi yapan kişiler hakkında biyografik bilgi bulunmamaktadır (doğum tarihi, eğitim, çalıştığı kurum vb.).

“Sosyoloji Sözlüğü” adlı bu eser, toplumbilim araştırmacıları, bir anlamda da topluma hizmet sunan ve toplumsal değişim sürecinde etkilendiği kabul edilen bilgi merkezleri ve çalışanları için oldukça önemli bir eser niteliğindedir. Ayrıca, başvuru kaynağı olarak okul, üniversite ve halk kütüphanelerinin koleksiyonlarında bulunabilecek niteliktedir.

Arş. Gör. Dilek Bayır Toplu
H.Ü. Kütüphanecilik Bölümü

Tom Bottomore ve Robert Nisbet. *Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi*. Yay. Haz. Mete Tunçay ve Aydın Uğur. 2. Basım. Ankara: Ayraç Yayınevi, 1997. 710s. ISBN 975-8087-23-1

“**Sosyolojik Çözümleme**” toplumun işleyişi üzerinde bir etki yaratma amacını güden uygulamalı sosyolojik araştırmaların gösterdiği gelişmeler ve bu alanda üretilen politikaların bütünüdür. Toplumsal gelişme ve değişim sürecinin sosyoloji kuramcıları ve oluşturdukları kuramları ile ele alındığı, bir anlamda toplumsal değişimin sosyoloji biliminin merceği altında ve tarihsel süreç çerçevesiyle değerlendirildiği bir alandır. Toplumsal yapılardaki değişimlerin nedenlerini ortaya koyması açısından ilginç ve önemli bir eser niteliğindedir.

Tom Bottomore ve Robert Nisbet, günümüz ünlü sosyologlarındandır. Bu eser, Marksizmden Tutuculuğa, İşlevsellikten Fenomenolojiye kadar uzanan çağdaş sosyolojinin bütün belli başlı akımlarını kapsamaktadır. Kitap bu iki derleyenin birlikte hazırladığı “GİRİŞ” bölümüyle başlamaktadır. Bu bölümün çevirisi Mete Tunçay’a aittir.

Kitapta toplam 17 konu, alanında uzman kişiler tarafından ele alınmaktadır.

Bunlar sırasıyla;

- * **Onsekizinci Yüzyılda Sosyolojik Düşünüş**
Robert Bierstedt/ çev. Uygur Kocabaşođlu
- * **İlerleme, Gelişme ve Evrim Kuramları**
Kenneth Bock/ çev. Aydın Uğur
- * **Muhafazarkarlık**
Robert Nisbet/ çev. Erol Mutlu
- * **Marxizm ve Sosyoloji**
Tom Bottomore/ çev. Mete Tunçay
- * **Max Weber Zamanında Alman Sosyolojisi**
Julien Freund/ çev. Kubilay Tuncer
- * **Emile Durkeim**
Edward A. Tıryakıan/ çev. Ceylan Tokluođlu
- * **Pozitivizm ve Eleştiricileri**
Anthony Giddens/ çev. Levent Köker

- * **Amerikan Eğilimleri**
Lewis A. Coser/ Alaeddin Şenel
- * **İşlevsellik**
Wilbert E. Moore/ çev. Şirin Tekeli
- * **Toplumsal Eylem Kuramları**
Alan Daawe/ çev. Füsün Akatlı-Arda Uykur
- * **Alışveriş Kuramı**
Harry C. Bredemelie/ çev. Ayşe Buğra
- * **Etkileşimcilik**
Berenice M. Fisher ve Anselm L. Strauss/ çev. Kurtuluş Dinçer
- * **Fenomenoloji ve Sosyoloji**
Kurt H. Wolff/ çev. Harun Rızatepe
- * **Yapısalcılık**
Tom Bottomore ve Robert Nisbet/ çev. Binnaz Berktaş
- * **Toplumsal Tabakalaşma**
Frank Parkin/ çev. Fatmagül Berktaş
- * **İktidar ve Otorite**
Steven Lukes/ çev. Sabri Tekay
- * **Sosyolojik Çözümleme ve Sosyal Politika**
James Coleman/ çev. Ali Kartal

Dünyadaki toplumsal çalkantılar, sınıfsal çatışmalar, üretim biçimindeki değişiklikler, düşünce özgürlüğünün Avrupa'daki çıkış süreci, Avrupa'daki toplumsal yapılardaki değişimin ayak seslerinin duyulması ve sosyologların bu değişimleri açıklarken dayandığı toplumsal olgular, süreçler ve Amerika'daki yansımalarının geniş bir perspektiften verildiği bir kitaptır.

*Arş. Gör. Dilek Bayır Toplu
H.Ü. Kütüphanecilik Bölümü*

Dergi'nin ilk sayısında yer alan özgün yazılar şunlardır;

- *İnternet ve telif hakları* (Yrd. Doç. Dr. Ramazan Acun)
- *Üniversitelerimizin bilgiye erişim sorunları ile Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi* (Prof. Dr. İrfan Çakın)
- *Üniversite kütüphanelerinin geleceği* (Doç. Dr. Ahmet Çelik)
- *Kaynak keşif yeteneğinin artırılması için İnternet kaynaklarının içeriklerinin standart biçimde tanımlanması* (Araş. Gör. Baha Olgun ve Doç. Dr. Hayri Sever)
- *Elektronik yayıncılıkta son gelişmeler* (Doç. Dr. Yaşar Tonta)
- *Cumhuriyet'in 75. yılında çocuk yayınlarının durumu* (Prof. Dr. Nilüfer Tuncer)
- *Bilgi üzerine kuramsal bir yaklaşım* (Yrd. Doç. Dr. Nazan Özenç-Uçak)

“Serbest Bölüm-Makaleler / Görüşler” bölümünde, Cynthia Borys'in *İnternet: Kütüphaneciler ve bilgi profesyonelleri için notlar* isimli çalışması ile Araş. Gör. Yurdagül Ünal ve Nevin Selçuk'un *Elektronik bilgi kaynakları için entellektüel mülkiyet hakları, dijital içerik hakları, düzenleme sistemleri, dijital ödeme sistemleri* adlı çalışmaları yer almaktadır.

Dergi'nin “Tanıtım Yazıları” bölümünde ise, *Başkent Üniversitesi Kütüphanesi'nin* (Semra Arda), *Balıkesir Üniversitesi Merkez Kütüphanesi'nin* (Semra Tutumel-Ayhan), *İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi (İGEME) Kütüphanesi'nin* (Tayfun Güllü) ve *Devlet İstatistik Enstitüsü Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi'nin* (Şule Özler – Halime Zorlu) tanıtımını içeren yazılar yer almaktadır.

Bilgi Dünyası, uzun ve yorucu bir çalışmanın ürünü olarak daha ilk sayısında meslek dünyamıza önemli katkılar sağlayacağını işaretlerini ve pırlıtlarını sunuyor. Yaşamayı ve gelişmesi ise, tüm bilgi profesyonelleri ile bilgi ve sivil toplum sevdalılarının desteklerine bağılı.

Meslek hayatımıza yeni bir heyecan ve belki de -gelişmenin temel araçlarından biri olarak- tatlı bir rekabet getireceğine inandığım Bilgi Dünyası'nın, uzun soluklu bir hizmet maratonu koşmasını diliyor, emeği geçenlere ve çalışmalarıyla katkıda bulunanlara teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

Not:

ÜNAK üyelerine ücretsiz olarak sunulan Bilgi Dünyası'nın, aşağıda görüldüğü şekilde satışa sunulması düşünülmektedir:

***Abonelik:**

-Kurumlara	6	milyon TL.
-Kişilere	5	milyon TL.
-Öğrencilere	2.5	milyon TL.

***Tek Sayı:**

-Kurumlara	4	milyon TL.
-Kişilere	3	milyon TL.
-Öğrencilere	1.5	milyon TL.

Daha fazla bilgi için:

Bilgi Dünyası

Dernek adına sahibi: Adile Günden

Adres: Mebusevleri İller Sokak. 40/5. 06580 Ankara

Tel: 0.312. 297 65 85

Faks: 0.312. 299 21 11

e-posta: gunden@hacettepe.edu.tr

Erol Yılmaz

eyilmaz@yok.gov.tr

Yükseköğretim Kurulu

Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı

Russell, Bertrand. *Sorgulayan Denemeler*. Çev. Nermin Arık. 10. Bs., Ankara: TÜBİTAK, 1998. 289s. (TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları;17). ISBN 975-403-030-8 Elde edilebileceği yer TÜBİTAK Atatürk Bulvarı. No: 221. Kavaklıdere-Ankara.

*“Okuyucularıma, üzerinde hoşgörü ile düşünmeleri için, belki de son derece paradoksal ve yıkıcı görünebilecek bir doktrin sunmak istiyorum. Söz konusu doktrin şudur: **Doğru olduğuna dair herhangi bir kanıt bulunmayan bir önermeye inanmak sakıncalıdır.**”*

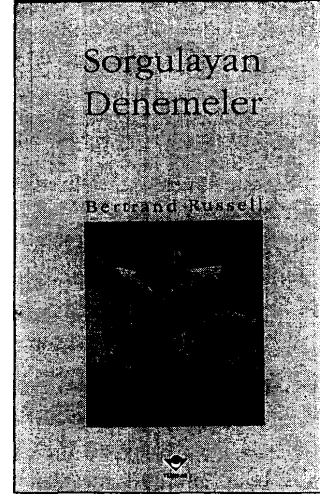
Ünlü düşünür Bertrand Russell, 17 bölümden oluşan sürükleyici ve daha da önemlisi düşünce merkezlerimizi kıskırtan kitabına bu sözlerle başlıyor.

Aslında bu sözlere bakarak da kitabın sizi nerelere sürükleyeceğini tahmin edebilirsiniz. Ayrıca şu başlıklara göz atmanız, tahmin oranınızı artırma konusunda size yardımcı olacaktır:

- Bilim Boş-İnanlı mıdır?
- İnsan Rasyonel Olabilir mi?
- Doğu'nun ve Batı'nın Mutluluk İdealleri
- İyi İnsanların Yol Açtıkları Kötülükler
- Politikada Kuşkuculuk Gereksinimi
- Özgür Düşünce ve Resmi Propaganda
- Toplum İçinde Özgürlük
- Eğitimde Özgürlük ve Otorite
- Psikoloji ve Politika
- İnan Savaşları Tehlikesi
- Geleceğe Dönük Bazı Tahminler

Russell bu başlıkların içerisine öylesine derin ve sorgulayıcı düşünceler yerleştirmiş ki, en küçük bir sorgulama yeteneği olmayan **uslu ve uysal bireylerin** bile beyinlerindeki ve yüreklerindeki sorgulama sektörlerinin harekete geçeceğini söyleyebilirim. Bazı ana konular altında örneklandırma yapılacak olursa, sanırım ne demek istediğimiz daha açık anlaşılacaktır.

Örneğin, **düşünce özgürlüğü** konusunda bakın neler söylüyor ünlü düşünür;

... düşünce, çoğu zaman var olan birtakım dış yönlendirici etkenlerden bağımsız ise özgür olur...

Bazı fikirleri benimsemek veya onlara karşı olmak; ya da bazı konularda birşeye inandığımızı veya inanmadığımızı dile getirmek ceza yaptırımlarına yol açıyorsa düşünce “özgür” değildir...

...eğer düşünce özgür olacaksa bunun ilk koşulu düşünceyi açıklamaya karşı konmuş olan yasal cezaların kaldırılmasıdır...

Eğer bir fikrin açıklanması insanın geçimini kazanmasını olanaksız kılıyorsa düşüncenin özgür olmadığı açıktır...

Eğer bir tartışmada taraflardan birinin bütün argümanları sürekli olarak olabildiğince çekici gösteriliyor, karşı tarafta olanlarınki ise ancak büyük çabalarla ortaya konabiliyorsa,...düşüncenin özgür olmadığı açıktır...

Eğer düşünce inançlar arası rekabete açıksa, yani bütün inançlar açıkça dile getirilebiliyor ve hiçbir yasal veya parasal çikara ya da kayba konu olmuyorsa düşünce özgürdür diyebiliriz...

Ülkemizde 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’nda yer almasına ve icra makamında olanların ağızlarından düşürmemelerine rağmen bir türlü hayata geçirilemeyen ve kanayan yaralarımızdan biri olan “**liyakat**” konusunda, kendi coğrafyası bağlamında, yine çarpıcı şeyler söylüyor Russell;

Bir kimseye bir görev verilirken, ya da o kişi bir işe alınırken onun dinsel, siyasal ve ahlaki düşüncelerini dikkate alma alışkanlığı, insanlara fikirlerinden dolayı zulmetmenin çağdaş biçimidir; sonunda da Engizisyon kadar etkili olabilir...

Üniversitede kalabilmek için çok çalışma zorunluluğu getirilirse üniversiteler entellektüel uğraşlardan hoşlanmayan kişiler için çekici olmaktan çıkar...

Ünlü düşünürün **eğitimle** ilgili söyledikleri de tek kelimeyle sıradışı;

Bizim eğitim sistemimiz okuyabilen, ancak çoğunlukla olayları değerlendirmeyi ve bağımsız bir görüş edinmeyi beceremeyen gençler yetiştirir...

Çağdaş dünyada öğretmenin kendine özgü bir bakış açısına sahip olmasına nadiren izin verilir. Öğretmen eğitimden sorumlu bir makam tarafından atanır; eğer eğitim yaptığı anlaşılırsa da “kapı dışarı” edilir...

Eğer dünyada hoşgörü olacaksa, okullarda öğretilmesi gereken şeylerden biri de, kanutları değerlendirme alışkanlığı, doğru oldukla-

rına dair bir kanıt bulunmayan önermeleri olduğu gibi kabul etmeme alışkanlığı olmalıdır. Örneğin, gazete okuma sanatı öğretilmelidir. Öğretmen, yıllar önce geçmiş ve politik tartışmalara yol açmış olan bir olayı ele almalı; çocuklara önce bir tarafı destekleyen gazetelerde yazılanları, sonra karşı taraftakileri destekleyenlerin yazdıklarını, en sonra da gerçekten ne olup bittiğini tarafsız bir şekilde aktaran yazıları okumalıdır... Bu öğretisi sonunda edinilen kuşkuculuk, iyi niyetli insanların idealist yönlerine seslenen bu türden soytarıların dalaverelelerine karşı, ilerideki yıllarda öğrencilere bağışıklık kazandıracaktır...

Bir toplum içindeki **toplulukların özgürlüğü** konusunda ise Russell, “*Topluluklar halinde yaşayan insanlar için özgürlük ne ölçüde olanaklı ve ne ölçüde arzu edilir bir şeydir?*” anahtar sorusuyla dikkatleri çekiyor ve hem ülkeler bazında hem de evrensel anlamda topluluklar arası dengesizliği ve adaletsizliği şu tarihi ifadelerle ortaya koyuyor;

*Kapitalizmi savunanlar hep liberalizmin kutsal ilkelerini öne sürerler; bunlar da şu düsturda ifadesini bulur: **Şanslılar şanssızlara zulüm yapmaktan alıkonulmamalıdır.***

Bu görüşün kesin, evrensel ve acımasız duruşuna karşın Russell bu duruma itirazını; “*İnsanlar sadece başkalarının mutsuzluğu pahasına elde edilebilecek şeylere sahip olmayı istemekten vazgeçtiğinde, toplumsal özgürlük önündeki engeller de yok olacaktır*” şeklinde dillendiriyor ve benzer olaylar ve durumlara karşı ne yapılacağına ilişkin bir de somut öneride bulunuyor;

Bu durumda ve ancak bu durumda yaşamın belli başlı kötülüklerini ortadan kaldırmak için örgütlenmiş bir toplum kalıcı olabilir...

Eser’den yaptığımız bu alıntılarını, bir de Türkiye bağlamında okuyacak olursanız, sanırım bu “boyutu küçük kapsamı büyük” yapıtı okumak için hiç vakit kaybetmeyeceksiniz. Tabii olaylara “acaba”larla bakabiliyor ve “soru işaretleri”ni seviyorsanız.

Keyifli ve fakat sorgulayıcı okumalar...

Erol Yılmaz

eyilmaz@yok.gov.tr

Yükseköğretim Kurulu

Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı